

GIZ METHODIEK IN DE VERLOSKUNDE: SAMEN WERKEN AAN PERSOONSGERICHTE GEBOORTEZORG

GIZ IN DE VERLOSKUNDE: SAMEN WERKEN AAN PERSOONSGERICHTE ZORG

- Datum: 19 december 2025
- Auteur(s): Olivier Blanson Henkemans, Meinou Theunissen, Marlies Rijnders (TNO)
  Marjanne Bontje (HECHT GGDHM)
- Opdrachtgever: ZonMw

PARTNERS

- Partners
  - TNO
  - LUMC
  - GGD HM / Hecht
  - NCJ
  - KNOV
- Samenwerkingsverbanden/onderzoeksregio's
  - Leiden e.o.: LEO
  - Zwijndrecht, Sliedrecht, Alblasserdam, Chaam, Den Haag

- Verloskundige praktijken
  - Leiden en omstreken
  - Regio Dordrecht/Midden Brabant
- Kraamzorg
  - Zorg-Vuldig
- Cliëntrepresentanten
  - Veerkrachtige ouders
  - Zelfbewust zwanger

ONDERZOEK EN PRAKTIJK HAND IN HAND

- **Ontwikkeld mét verloskundigen, ouders en ketenpartners:** Co-creatie vanuit de dagelijkse praktijk van zwangerschap en geboortezorg
- **Getest in 13 praktijken met ruim 700 zwangeren:** Zowel in stedelijke als regionale contexten, met diverse doelgroepen
- **Sterke combinatie van wetenschap en praktijk:** Behoefteonderzoek, adaptatie, training én effectmeting in één traject
- **Brug tussen geboortezorg en JGZ:** Eerste stap naar een gedeelde taal en continuïteit in de eerste 1000 dagen

AANLEIDING EN DOELEN

VAN RISICODENKEN NAAR PERSOONSGERICHTE GESPREKKEN

Aanleiding: Waarom GIZ methodiek in de verloskunde?

De **eerste 1000 dagen** – van conceptie tot twee jaar – zijn cruciaal voor de gezondheid van moeder en kind. Niet alleen medische factoren, maar ook psychosociale, relationele en contextuele factoren zoals leefstijl, financiën, gezinssamenstelling, stress en sociale steun spelen een grote rol.

(Aanstaande) ouders hebben behoefte aan **bredere, sensitieve, gesprekken met verloskundigen**: niet alleen over medische factoren, maar ook over hoe het thuis gaat, over hun werk, en hun steunnetwerk.

De GIZ biedt een **kansrijk hulpmiddel**. Het is een visueel hulpmiddel dat thema's zichtbaar maakt en professionals helpt om in dialoog te gaan met ouders – op een manier die **gedeelde besluitvorming** en **eigen regie** versterkt.

Doelen: Wat kan de GIZ bereiken in de verloskunde?

Verschillende doelen werden beoogd door de GIZ methodiek in te zetten in de verloskunde, zoals:

- **Verbreden van het gesprek**: Niet alleen medische, maar ook psychosociale, relationele en contextuele thema's aan bod laten komen, zodat eerder passende ondersteuning kan worden geboden.
- **Versterken van gedeelde besluitvorming**: Ouders en verloskundigen nemen samen beslissingen, op basis van krachten én zorgen.
- **Vergroten van betrokkenheid en eigen regie van (aanstaande) ouders**: Ouders actief laten meedenken over wat belangrijk is voor henzelf en hun gezin

Doel van de GIZ was ook om de samenwerking in de keten te bevorderen met **één gezamenlijke taal** voor verloskunde, kraamzorg en JGZ en bij te dragen aan **gezonde start in de eerste 1000 dagen.**

GIZ METHODIEK VOOR DE ZWANGERSCHAP
MET DE DOELGROEP EN PRAKTIJKGERICHT

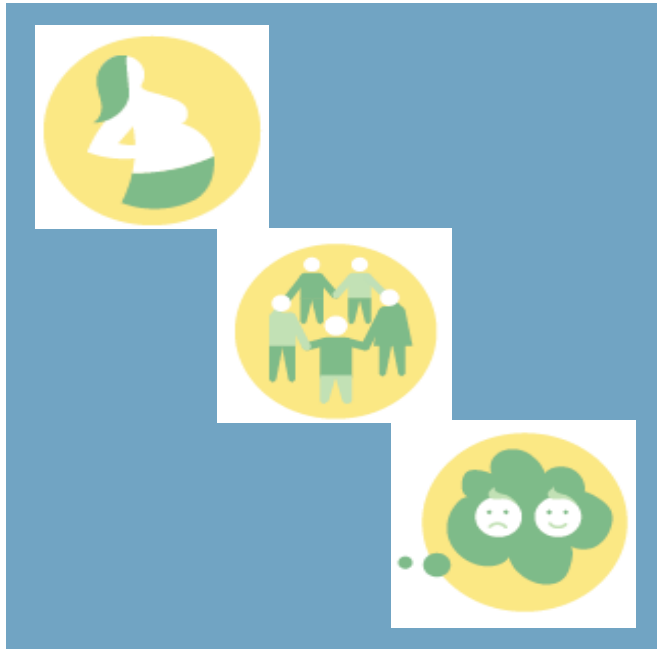
Aanpak: co-creatie en implementatie

De GIZ is oorspronkelijk ontwikkeld binnen de jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp, In **co-creatiesessies** met verloskundigen, kraamzorg, JGZ en (aanstaande) ouders is de GIZ opnieuw vormgegeven door te bepalen: wat past bij de zwangerschap?

De volgende aanpassingen zijn gedaan:

- **Nieuwe gesprekskaart "Zwangerschap":** Gericht op zwangerschap, kraamtijd en de eerste 1.000 dagen
- **Toegevoegde/aangepaste thema's:** Gezin, Geloof & Cultuur, Verwachting ouderschap, Relatie & Rol van de partner, Seksualiteit, Levensgebeurtenissen, Informatie & Mediagebruik, Regelzaken.
- **Vernieuwde iconen en taal:** Eenvoudiger, meer visueel en cultureel inclusiever voor alle ouders
- Vertalingen in 10 talen

Verloskundigen kregen een **training** in het gebruik van de GIZ met de focus op krachtgericht werken, motiverende gespreksvoering en gedeelde besluitvorming, waarbij zij leerden de visuele tools methodisch in te zetten om het zorgproces transparant en gestructureerd vorm te geven.

GIZ VOOR ZWANGERSCHAP – DRIEHOEK

ZWANGERSCHAP

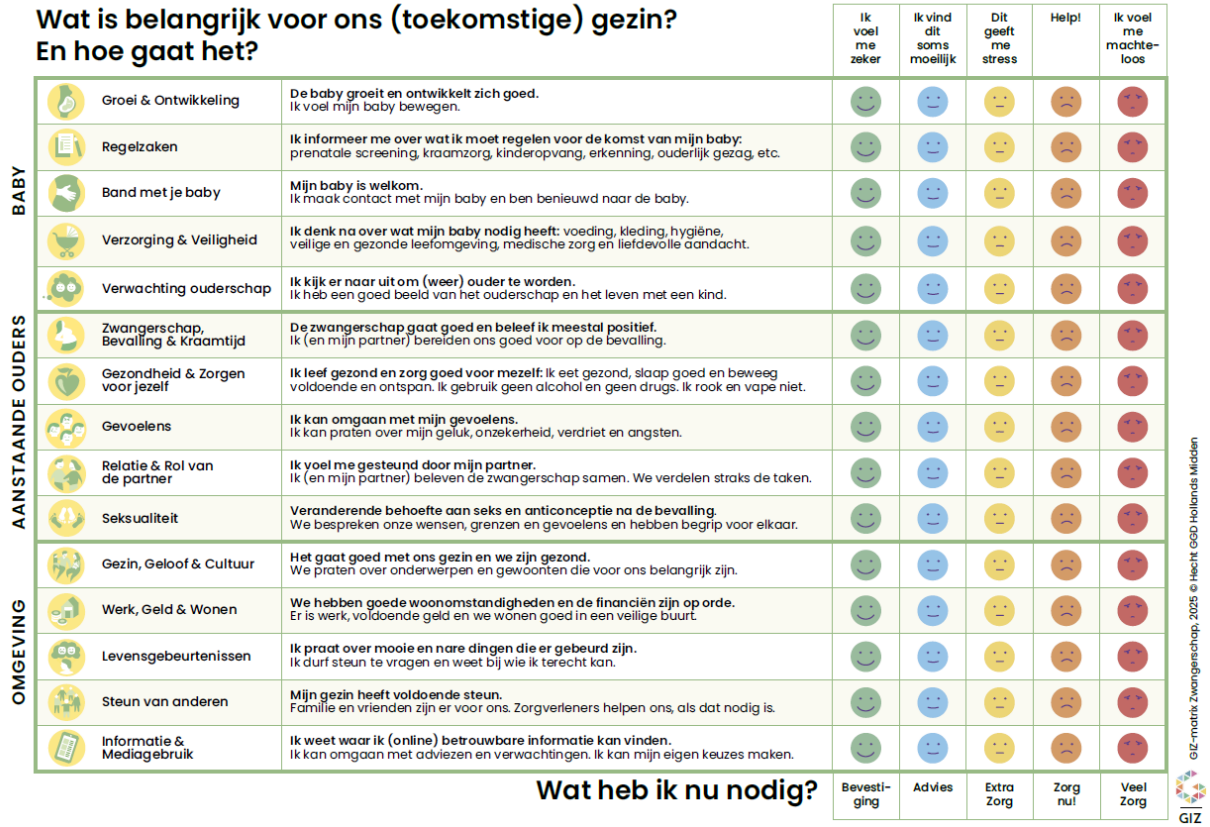
Signalerings-GIZ met de Driehoek

- De GIZ is een **getrapte werkwijze**; die kort **signalerend** voor alle (aanstaande) ouders kan worden ingezet. De **Driehoek** wordt gebruikt om de krachten, vragen en zorgen samen in kaart te brengen en samen te beslissen over gewenste ondersteuning.

De Uitgebreide GIZ met de Matrix

- Voor de (aanstaande) ouders waar zorgen zijn vastgesteld wordt de **uitgebreide GIZ variant** ingezet met de **Matrix**. Het doel is samen een verdiepende probleem en krachtenanalyse en een plan van aanpak te maken.

GIZ VOOR ZWANGERSCHAP – MATRIX

	Wat is belangrijk voor ons (toekomstige) gezin? En hoe gaat het?		Ik voel me zeker	Ik vind dit soms moeilijk	Dit geeft me stress	Help!	Ik voel me machte-loos
BABY	Groei & Ontwikkeling	**De baby groeit en ontwikkelt zich goed.** Ik voel mijn baby bewegen.					
	Regelzaken	**Ik informeer me over wat ik moet regelen voor de komst van mijn baby:** prenatale screening, kraamzorg, kinderopvang, erkenning, ouderlijk gezag, etc.					
	Band met je baby	**Mijn baby is welkom.** Ik maak contact met mijn baby en ben benieuwd naar de baby.					
	Verzorging & Veiligheid	**Ik denk na over wat mijn baby nodig heeft:** voeding, kleding, hygiëne, veilige en gezonde leefomgeving, medische zorg en liefdevolle aandacht.					
	Verwachting ouderschap	**Ik kijk er naar uit om (weer) ouder te worden.** Ik heb een goed beeld van het ouderschap en het leven met een kind.					
AANSTAANDE OUDERS	Zwangerschap, Bevalling & Kraamtijd	**De zwangerschap gaat goed en beleef ik meestal positief.** Ik (en mijn partner) bereiden ons goed voor op de bevalling.					
	Gezondheid & Zorgen voor jezelf	**Ik leef gezond en zorg goed voor mezelf:** Ik eet gezond, slaap goed en beweeg voldoende en ontspan. Ik gebruik geen alcohol en geen drugs. Ik rook en vape niet.					
	Gevoelens	**Ik kan omgaan met mijn gevoelens.** Ik kan praten over mijn geluk, onzekerheid, verdriet en angsten.					
	Relatie & Rol van de partner	**Ik voel me gesteund door mijn partner.** Ik (en mijn partner) beleven de zwangerschap samen. We verdelen straks de taken.					
	Seksualiteit	**Veranderende behoefte aan seks en anticonceptie na de bevalling.** We bespreken onze wensen, grenzen en gevoelens en hebben begrip voor elkaar.					
OMGEVING	Gezin, Geloof & Cultuur	**Het gaat goed met ons gezin en we zijn gezond.** We praten over onderwerpen en gewoonten die voor ons belangrijk zijn.					
	Werk, Geld & Wonen	**We hebben goede woonomstandigheden en de financiën zijn op orde.** Er is werk, voldoende geld en we wonen goed in een veilige buurt.					
	Levensgebeurtenissen	**Ik praat over mooie en nare dingen die er gebeurd zijn.** Ik durf steun te vragen en weet bij wie ik terecht kan.					
	Steun van anderen	**Mijn gezin heeft voldoende steun.** Familie en vrienden zijn er voor ons. Zorgverleners helpen ons, als dat nodig is.					
	Informatie & Mediagebruik	**Ik weet waar ik (online) betrouwbare informatie kan vinden.** Ik kan omgaan met adviezen en verwachtingen. Ik kan mijn eigen keuzes maken.					
	Wat heb ik nu nodig?		Bevesti-ging	Advies	Extra Zorg	Zorg nu!	Veel Zorg

GIZ-matrix Zwangerschap, 2025 © Hecht GGD Hollands Midden

GIZ

De multidisciplinaire GIZ

- Indien er complexe of gestapelde problemen zijn, kan de **Multidisciplinaire-GIZ** ingezet worden. Kenmerkend hierbij is dat **meerdere zorgprofessionals betrokken** zijn en er met het gezin een gezamenlijke analyse en inschatting van ernst en aard met een gedragen plan wordt ontwikkeld.
- In hoeverre de GIZ ook nuttig kan zijn in de afstemming tussen eerste, tweede en derde lijn verloskundigen/ gynaecologen zal de praktijk moeten uitwijzen. Thans zijn ouders meestal niet aanwezig bij deze afstemmingsoverleggen, terwijl dat een belangrijk kenmerk van de GIZ is.

ONDERZOEKSOPZET

COMBINATIE VAN EFFECTONDERZOEK EN LESSEN UIT DE PRAKTIJK

Doel van het onderzoek

Nagaan of de GIZ leidt tot bredere, persoonsgerichte gesprekken en betere samenwerking in de geboortezorg

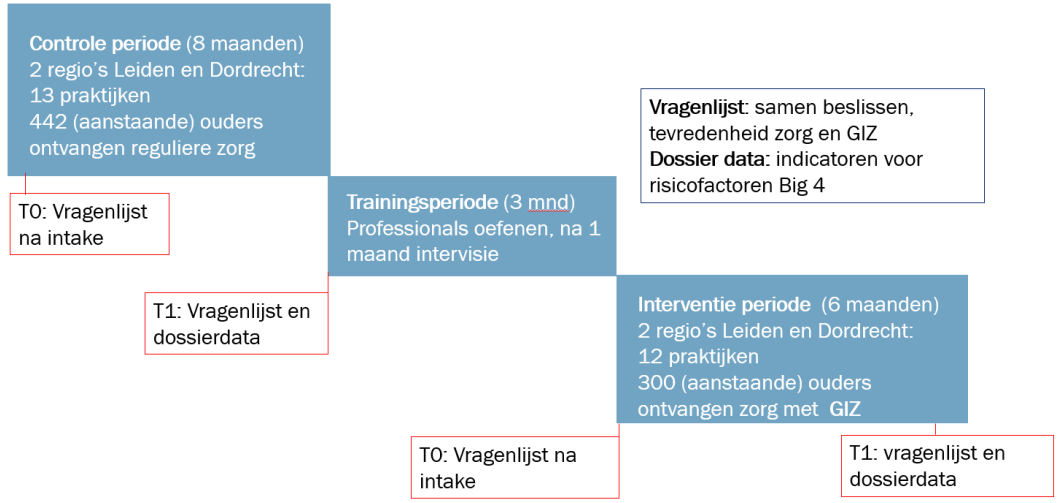
Onderzoeksopzet

Quasi-experimenteel ontwerp met controle- en interventieperiode

- 13 verloskundige praktijken (Leiden en Omgeving (LEO), regio Dordrecht en West-Brabant)
- 742 zwangeren: 442 in de controlegroep en 300 in de interventiegroep

Dataverzameling bij cliënten en verloskundigen

- Cliënt (zwangeren): vragenlijst bij intake verloskundige en rond 36 weken zwangerschap
- Professional (verloskundigen): evaluatie door verloskundigen met vragenlijsten en interviews

KERNRESULTATEN

COMBINATIE VAN EFFECTONDERZOEK EN LESSEN UIT DE PRAKTIJK

- **Meer aandacht voor psychosociale thema's:** Onderwerpen als stress, steun, werkdruk, huisvesting, combinatie ouderschap/werk, financiën en relaties kwamen vaker aan bod
- **Ouders ervaren meer betrokkenheid en regie:** Met name ouders met lagere gezondheidsvaardigheden voelden zich meer gehoord en actief betrokken
- **Betere balans tussen krachten en zorgen:** GIZ helpt om niet alleen risico's, maar ook veerkracht zichtbaar te maken
- **Geen verschil op harde uitkomstenmaten:** Leefstijl (zoals roken, alcohol, voeding en beweging) bleef gelijk; impact op Big-4-aandoeningen (zoals vroeggeboorte en groeivertraging) zijn niet gevonden
- **Tijdsdruk en gewenning blijven uitdaging:** Gebruik vergde gemiddeld zeven minuten extra per intake; implementatie vraagt tijd

GIZ METHODIEK: VAN RISICODENKEN NAAR PERSOONSGERICHTE GESPREKKEN

Conclusies

De GIZ versterkt persoonsgerichte zorg door gesprekken breder, gelijkwaardiger en krachtgerichter te maken.

De eenvoudige structuur van de GIZ helpt bij het bespreken van gevoelige thema's. De gesprekken met de (aanstaande) ouders zijn breder. Niet alleen de medische thema's, maar ook psychosociale thema's zoals financiën, relatie en combinatie ouderschap/werk komen aan bod, zodat eerder passende ondersteuning ingezet kan worden

Ouders ervaren meer betrokkenheid en regie. Met name ook ouders met lagere gezondheidsvaardigheden voelen zich meer gehoord en actief betrokken, door het gebruik van picto's en vertaalde GIZ-materialen

Er is meer balans tussen krachten en zorgen. De GIZ helpt om niet alleen risico's, maar ook veerkracht zichtbaar te maken

Aanbevelingen t.a.v. structurele verankering

Training en intervisie versterken toepassing: Motiverende gespreksvoering en gedeelde besluitvorming vragen oefening

Aandacht voor implementatie: Integreer de GIZ in bestaande werkprocessen en heb oog voor de-implementatie van bestaande werkwijzen

Digitale registratie: Goede integratie van registratie bevordert gebruik en overdracht

Veranker GIZ in kwaliteitsstandaarden:

- Sluit aan bij landelijke richtlijnen
- Maak de GIZ onderdeel van reguliere zorgprocessen en opleidingen

EEN DOORLOPENDE LIJN VOOR OUDERS EN KIND

Samenwerken aan persoonsgerichte geboortezorg

Blijf samen leren in de keten:

- Multidisciplinaire training met verloskundigen, kraamzorg en JGZ
- Intervisie en gezamenlijke casuïstiek versterken de toepassing in de praktijk

Organisatorische en digitale verbinding

- Uniforme registratie, veilige gegevensoverdracht en ketenafstemming
- Afstemming tussen VSV's, kraamzorg en JGZ vereist coördinatie en gezamenlijke standaarden

Alleen samen kunnen we zorgen dat ieder kind dezelfde kans krijgt op een gezonde start

TNO innovation for life

GIZ METHODIEK IN DE VERLOSKUNDE: SAMEN WERKEN AAN PERSOONSGERICHTE GEBOORTEZORG